

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vret Din 2.50, večji inserati petič vsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3123, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Fašistična justica...

Značilne podrobnosti iz puljskega procesa - Zagovorniki, ki obtožujejo - Predsednik že pred razpravo napove smrtno obsodbo - „Pravici je zadoščeno“

Trst, 18. oktobra. Laški tisk brez izjeme še vedno poveljuje »italijanskemu ponosu odgovarjajoč« razsodbo v puljskem procesu, blati jugoslovnsko narodno manjšino in napada Jugoslavijo. Zelo slabo uslugo pa dela ugledu laške fašistične justice, ko objavlja podrobnosti iz tega procesa, ki bo tvoril eno najbolj črnih točk v zgodovini fašizma.

Listi na dolgo in široko opisujejo vso krutost, ki so jo morali občutiti obtoženci in razkrivajo nehoti, da je bil ves proces slabo inscenirana komedija, preračunana na to, da se postavi na zatožni klop ne izsiljenih krivcev, marveč Jugoslavijo, ves jugoslovnski narod, prav posebno pa še jugoslovnsko narodno manjšino v Italiji, da bi dobil fašizem na ta način vsaj na zunaj in za pomirjenje svojih lastnih mas opravičilo za ugonabljanje ne vseče mu manjšine in za napade proti Jugoslaviji.

Dočim je v vseh kulturnih državah na svetu običaj, da se poveri najvišje sodišče v državi najboljšim sodnikom, je dežela dvatisočletne kulture postavila na čelo svojega vrhovnega sodišča — generala, da s prekim sodom in po svoji vojaški disciplinski podrejenosti izvrši sodbo, kakor mu je bila že v naprej diktirana.

Najboljši dokaz za to, da je bila sodba že vnaprej določena, je poleg izjave, ki jo je podal general Cristini kot predsednik izrednega tribunala že pred početkom razprave in v kateri je napovedal smrtno obsodbo, način obrambe obtožencev. Obtožencem so bili od sodišča postavljeni zagovorniki, seveda sami preizkušeni fašisti, o katerih se je vedelo, da ne bodo delali »sitnosti« in niti poskušali ovreči trhe stavbe državnega tožitelja. Po italijanskih listih produciramo njihove govore, ki govore sami zase poglavje o fašistični justici.

Obtožence so zagovarjali ex offio fašistični odvetniki Cerlenizza, pa Della Zouca in Venierja. Ti »zaščitniki pravice« so se v polni meri pridružili obtožbi in niso našli ene besede v obrambo obtoženca, pač pa so bili njih govori demagoška zgovornost cenene vrste, ki je obtožencem naravnost poslabšala stališče.

Odvetnik Cerlenizza (Cerljenica, istrski italijanaš) je predvsem naglašal, da bo puljska razprava opomin Hrvatov. Stoletnim mučiteljem italijanstva in opomin sosedom preko meje, ki so si morda domislili ali si domišljajo, da bodo napravili iz Istre, Gorice in Trsta deseto banovino. Ta pohlep jim morda prihaja iz dejstva, da je bil Split sedež Dioklecijana, ki je bil rimski

cesar. Ali morda ni zato pravičnejše, da se Dioklecijanova palača vrne nam Italiji? V Reki nosi neka ulica naziv »Via Spalato«: Omen! Po tem uvodu pa je označil dolžnost fašista — odvdenika v naslednjih besedah: Moja naloga ni naglašati nedolžnosti, ako se moj klient utaplja pot težo nasprotnih dokazov. Zato ima moja obramba Vladimirja Gortana in Dušana Ladovca le to nalogo, da pazi, da bi se nad obtožencema izvršila sama čista pravica. Dokazni material je tekem hitre, toda izpurne razprave zbran tako temeljito, da ne dopušča nikake diskusije. Ladovca sem prizna, da je imel v trenutku, ko je pal Tuhtan, puško pobešeno k tlom. S tem je njegova specifična krivda dvomljiva. Za Gortana pa moram naglasiti, da je po izpovedbi duhovni-

ka De Grassija hotel umoriti svojega očeta, ker mu ni hotel dati 10 lir. Tudi je obtoženec prihajal iz Jugoslavije domov v rokavicah, da so se mu domačini posmehovali. Ti dve okolnosti naj vam morda vzbudita dvom, da-li je obtoženec res lahko imel specifično zlo namero za zločin, ki ga je v ostalem priznal. Vse je jasno in krivici razbojniški čin sami priznavajo. Zato mislim, da sem s tem izvršil svojo zelo skromno dolžnost, ki mi jo predpisuje zakon.

Drugi odvetnik Della Zouca, zaščitnik Bačaca in Vekoslava Ladovca, je uvodoma dejal, da mu je čast razprave pred tako odličnim zagrejenim svetom, da so tako strahovitega in neizreklivega zločina krivi sinovi Istre, tolaži pa ga okoliščina, da gre za osamljen slučaj degeneriranec; idejno spočet daleč od tod od krivcev, ki so varni — ne vemo, koliko časa še — pred kremplji in kljunom rimskega orla. »Poglejte v kletko, gospodje, in recite, da-li so to obrazi zločincev — razen Vladimirja Gortana, ki je duša in vodja črne tolpe? Ne mislim, da Bačac ni kriv, ali voditelj zločina ni bil. To vlogo je igral Vladimir Gortan, jugoslovnski emisar! Po teh besedah je prosil milostne sodbe za svoja dva klienta.

Kot zadnji je začel svoj govor odvetnik Venier seveda tudi z napadom na Jugoslavijo, češ da ne bo dosegla svojih javnih in tačnih namenov, ako nima boljših, oziroma slabših elementov za to delo. Kot branitelj Živka Gortana predlaga zanj oprostitev, ker je bil popolnoma orodje svojega brata in živel v večnem strahu pred njim. Ako pa že ni mogoča oprostitev, naj se mu izreče mila kazen.

Razprava se je končala deset minut pred 11. uro, nakar se je sodišče umaknilo na formalno posvetovanje.

Konferenca banov

Beograd, 18. oktobra. Danes dopoldne je bila v predsedništvu vlade konferenca vseh banov, na kateri se je razpravljalo o njihovem delu, čim izide uredba o organizaciji banske oblasti.

Odlikovanje neznanega junaka

Beograd, 18. oktobra. Udruženje rezervnih oficirjev je prejelo od belgijske sekcije Fidaka pismo, v katerem sporoča predsednik sekcije g. Reisdorf, da je belgijski kralj odlikoval našega neznanega junaka. Tozadevni ukaz se glasi: »Želeč dati priznanje dokazanemu junaku srbske vojske, smo na predlog našega ministra za narodno obrambo sklenili in odredimo, da se odlikuje srbski neznani junak z vojni križcem s palmo. Naš minister za narodno obrambo naj izvrši ta ukaz. — Albert, kralj belgijski.«

Prijateljski odnošaji med Grško in Jugoslavijo

Atene, 18. oktobra. AA. Listi komentirajo prvi obisk novega jugoslovnskega poslanika v Atenah Vučkovića pri grškem zunanjem ministru Mihalakopulosu in mu pripisujejo velik pomen za nadaljni razvoj prijateljskih odnošajev med Jugoslavijo in Grčijo. Listi ugotavljajo, da prihaja jugoslovnski poslanik v trenutku, ko so bili likvidirani vsi obstoječi spori med obema državama.

Notranji zapletljaji v Grški

Atene, 18. oktobra. AA. Venzelos je večeraj nadaljeval konsultacije s političnimi voditelji. Svoje konsultacije je razširil tudi na vojaške voditelje ter je imel sestanek z ministrom vojske, ki ga je obvestil o vzrokih, zakaj izstopajo iz vojske.

Atene, 18. oktobra. Zaradi nesoglasij z vrhovnim vojaškim svetom je podal šef generalnega štaba Merentitis ostavko.

Razmejitev finančnih kontrol

Beograd, 18. oktobra. Po odredbi finančnega ministra se izpremenje nekatere kompetenčne meje finančnih kontrol. Na področju finančne direkcije v Ljubljani se podredi občina Vas finančni kontroli v Remšniku, občine Krčevina, Rjavci in Slavičina pa finančni kontroli v Ptuj.

Besedo ima svetovna javnost!

Postopanje fašizma napram narodni manjšini v Istri ne more ostati brez odmeva

Beograd, 18. oktobra. Veš o justifikaciji Vladimirja Gortana je napravila v prestolici silno mučen vtis, ki ga je še povečalo triumfiranje fašističnega tiska nad puljskim procesom in sodbo. Fašističnim listom ni dovolj, da so se maščevali nad onimi, ki niso hoteli zatajiti svoje krvi in jezika svoje matere, marveč pridružujejo puljskim grozotam vedno nove napade in klevete na naš narod in našo državo, hoteč podkati idejno krivdo jugoslovnskim narodnim organizacijam, o katerih dobro vedo, da njih delovanje ni naperjeno proti Italiji, marveč da utrjujejo in branijo samo ono, kar je naše! Vse svet pa tudi ve, da italijanski tisk redno in sistematično objavlja napade na Jugoslavijo, da nima za to niti najmanjšega povoda. Danes ni nobenega dvoma, da je bil puljski proces insceniran zgolj zato, da postane

grozilen vzgled našemu ljudstvu, da bo fašizem za vsak izpad proti sebi izbral žrtve med našimi ljudmi.

Jugoslovnska javnost čaka sedaj, kako bo skušal fašizem opravičiti puljski proces pred svetovno javnostjo, pred vso civilizirano Evropo, ki ne more iti mirno in molče preko dejstva, da skuša fašistični režim na tako strašen način izvajati pritisk na narodno manjšino. Vse svet ve, da je postala Istra italijanska samo po sili pogodb, kar bi moralo Italiji zadoščati, da bi se ne postavljala napram mirnemu istrskemu ljudstvu v vlogo inkvizitorja. Jugoslavija pričakuje sedaj besedo Društva narodov, besedo predstavnikov narodnih manjšin in vsega kulturnega sveta, ki pač v nobenem primeru ne more odobriti takega postopanja do narodne manjšine.

Tudi Tuhtan žrtev fašizma?

Senzacionalna izjava osebnega znanca obeh žrtv iz Pazina - Tuhtan in Gortan sta bila osebna prijatelja - Tuhtana so umorili miličniki, Gortana izredni tribunal

Sarajevo, 18. oktobra. »Večerna pošta« objavlja izjavo nekega Istrana iz okolice Pazina, ki je izjavil: Docela neresnična je trditev, ki jo vsebuje tudi obtožnica, da je bil umrl Tuhtan fašistični voditelj. Baš nasprotno je res, da je bil Tuhtan velik jugoslovnski nacionalist in osebni prijatelj ustreljenega Vladimirja Gortana. Zato je tudi absolutno neresnično, da je Gortan streljal na Tuhtana. Tuhtana so ustrelili iz maščevanja fašistični miličniki. To je izjavil Tuhtan sam tik pred smrtjo svojim prijateljem, sorodnikom in preiskovalni oblasti. Ves proces je bil insceniran samo zato, da bi se našel nov povod za preganjanje narodne manjšine v Istri.

Pred preosnovo rumunske vlade

Razburjenje v liberalni stranki zaradi demantija izjave kraljice Marije - Narodna kmečka stranka grozi z republikanstvom - Vlada zadovoljna z demantijem

Bukarešta, 18. oktobra. List »Uversul«, ki je objavil intervju s kraljico Marijo vdovo, v katerem se je izjavila proti vladi zaradi volitev v regentski svet, je izdal večeraj po objavi uradnega komunikeja ministra dvora, s katerim se demantira objavljeni intervju kot neresničen, posebno izdajo, v kateri pravi, da minister dvora sploh ni bil pooblaščen dati kako izjavo v imenu kraljice Marije. List naglašja, da ni nikdar poročal neresnice, najmanj pa neresničnih vesti, ki se tičejo dinastije. Edino kraljica Marija sama bi imela pravico, dati izjavo o svojem razgovoru, ki ga je objavil list.

Zanimivo je tudi pisanje drugih listov. »Cuventul« objavlja uvodnik pod naslovom »Republika na pragu Rumunije«. V članku pravi, da je kraljica Marija odkrila, da in da dokaj nemavaden način zavzela stališče proti vladi in nacionalni kmečki stranki. To bo narodno kmečko stranko prisililo, da se bo pobirgala za novega regenta kraljevske rodbine, ki bo v regentskem svetu zavzemal ustavno stališče. To bi bil predvsem princ Karol. Intervju kraljice Marije pomeni povratek narodne kmečke stranke k princu Karlu in stranka bo tudi poskušala, da zopet spravi princa Karla na rumunski prestol ali vsaj v regentski svet. Ker pa je liberalna stranka odkrita nasprotnica princa Karla, pomeni to, da bi se država razdelila na dva tabora, kar bi nelogično dovedlo do državljanske vojne. Zaradi borbe med posameznimi člani dinastije za kraljevsko oblast trpi monarhistična misel, ki je zastopana v regentskem svetu. Če se bodo člani dinastije za občevarje z javnostjo začeli posluževati metode intervjujev, je s tem tudi vladna oprežena vseh obzir. Tako postopanje more dovesti samo do tega, da se monarhistična Rumunija pretvori v republiko.

Bukarešta, 18. oktobra. V dobro poučenih krogih izjavljajo, da bo smatrala vlada z demantijem izjave kraljice Marije vso zadevo za razčiščeno. Ministrskega predsednika Mania je sprejel večeraj v avdienco regentski svet, ki mu je Maniu predložil izjavo dvornega ministra. Demanti kraljice Marije je izzval v krogih libe-

ralne stranke in ljudske stranke generala Avaresca veliko ogorčenje, v vladnih krogih pa je bila izjava sprejeta z zadoščanjem.

Takoj po povratku trgovinskega ministra Madgeara in pravosodnega ministra Juniana namerava Maniu izpremeniti svojo vlado. Kakor zatrjuje, bo rekonstrukcija vlade izvedena 23. ali 24. t. m., vendar podrobno o izpremembah še niso znane. Neposredno po rekonstrukciji vlade bo velik banket, ki se ga bodo udeležili vsi poslanci in senatorji stranke in na katerem namerava ministrski predsednik podati važne politične izjave.

Katastrofalen požar v hotelu

Seattle, 18. oktobra. V nekem tukajšnjem hotelu je izbruhnil velik požar, ki se je razširil s tako naglico, da se je mogel le del stanovančev rešiti. Ostali, ki jih je požar presenetil, so našli smrt v plamenih ali pa dobili strašne opekline. Doslej so potegnili izpod razvalin štiri mrtve in 13 ranjenih.

ODOL
Čistilna-osvežujoča-štedljiva

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.81, Berlin 13.5125 do 13.5425 (13.5275), Bruselj 7.9123, Budimpešta 9.743-9.943 (9.893), Curih 1094.4 do 1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9494-7.9744 (7.9644), London 275.93, Newyork 56.545, Pariz 221.69-223.69 (222.69), Praga 167.33 do 168.13 (167.73), Trst 296.60.

ZAGREBSKA PREDBORZA.

Devize: London 275.90, Newyork 56.53, Pariz 222.70, Milan 296.70, Curih 1095.90, Amsterdam 22.80, Berlin 13.52, Dunaj 7.97, Praga 167.80. — Efekt: Posojila 84.5, Vojna škoda 416.

INOZEMSKA BORZA.

Curih: London 25.1775, Newyork 51.675, Pariz 20.325, Milan 27.065, Madrid 74.20, Berlin 123.42, Dunaj 72.67, Beograd 9.1275, Praga 15.31, Bukarešta 3.07675, Budimpešta 90.26, Solita 3.7578.

Zakaj je bil Gortan ustreljen v hrbet

Streljanje v hrbet predstavlja najsrmatotnejšo kazen — Gortan je bil drugi, ki je bil na ta način justifikiran

Trst, 18. okt. Tragedija Vlad. Gortana je za las podobna tragediji, ki jo preživljajo Hrvati in Slovenci v Istri in ki so mogli po žalostni, a junaški smrti Vladimirja Gortana storiti samo to, da so v svojih srcih in dušah pomolili za dušo mladega Gortana in njegovih nesrečnih tovarišev, ki verjetno ne bodo nikdar več zapustili znanih in strahovitih italijanskih ječ v Sardiniji. Njihova življenja so izgubljena, kakor je izgubljeno življenje mladega Vladimirja Gortana, kateremu so večeraj ob prvih jutranjih solnčnih žarkih izstrelili salvo v hrbet.

Italijanski kazenski zakoni ne poznajo smrtnih kazni. Smrtna kazen je bila uvedena šele lansko leto in Vladimir Gortan je druga žrtev, nad katero je bila

izvršena smrtna kazen s streljanjem v hrbet. Po predpisih fašističnega italijanskega kazenskega zakona predstavlja smrtna kazen s streljanjem v hrbet najsrmatotnejšo smrt. S tem hočejo na zunaj pokazati, da oni, nad katerim se na ta način izvrši justifikacija, ni vreden, da dobi strel v čelo in srce, marveč da ga je treba ubiti kakor steklega psa. Kazen je strašna in naj bi bila grozno memento vsem istrskim »teroristom«. Ta kazen naj bo memento vsem onim dobrim, poštenim in pridnim seljakom, ki jim je prepovedano govoriti v materinem jeziku.

Ko se je večeraj jutraj zrušil Vladimir Gortan mrtve, je bilo sporočeno fašistični javnosti, da je ... pravici ... zadoščeno ...

Najslavnejši čin 50. legije miličnikov

Že ob 10. zvečer je bilo vse pripravljeno za justifikacijo Gortana in smrtna kazen izvršena, predno je soloh prispel odgovor na prošnjo za pomilostitev

Trst, 18. oktobra. Po določbah zakona o izrednem tribunalu za zaščito države se mora smrtna kazen izvršiti 24 ur po razglasitvi obsodbe na kraju, kjer je bil izvršen zločin. Branitelj na smrt obsojenega Gortana odvetnik Cerlinica je po razglasitvi sodbe vložil prošnjo za pomilostitev. Prošnja mora biti poslana kralju preko vojaške oblasti. Zato je bila prošnja za pomilostitev Gortana poslana iz Pula v Trst generalu Feraniju, komandantu tržaškega vojnega zbora. General je moral poslati prošnjo s svojim predlogom v Rim. Ali se je to zgodilo ali ne, se sploh ne ve. Dejstvo je, da ni prispel odgovor. V pričakovanju kraljeve odločitve je vojaška oblast ukrenila vse potrebno za izvršitev smrtno obsodbe. Že ob 10. zvečer je bilo izdano povelje, naj se pripravi vse za justifikacijo, če bo pomilostitev

odklonjena. V to je bila določena 50. legija fašistične milice. Ta legija je bila že ves čas procesa v strogi pripravljenosti v svoji vojašnici. Zjutraj ob 4. je že bilo izdano povelje za justifikacijo in v polni bojni opremi je odkorakala 50. legija skozi mestne ulice na vojaško strelišče izven mesta. Justifikaciji je prisostvoval samo predsednik tribunala general Cristini, dočim so ostali člani tribunala že sinoči odpotovali v Rim. Ko do 5. zjutraj ni prišel odgovor na prošnjo za pomilostitev, je bil Gortan odveden v oklopnem avtomobilu v spremstvu močne straže karabinerjev in miličnikov na strelišče, kjer je bila ob 6. zjutraj izvršena justifikacija na ta način, da so ustrelili Gortana v hrbet. Bil je takoj mrtve. Truplo je bilo pokopano na bližnjem pokopališču.

Naše ceste in avtomobilni promet

Poročilo zborničnega tajnika g. Ivana Mohoriča na plenarni seji zbornice TOI

Avtomobilni promet na zborničnem področju se je v zadnjih dveh letih živahno razvil. Intenziteta avtomobilnega prometa v okolici večjih mest ter industrijskih krajev je postala tako močna, da jim ceste, ki se vzdržujejo še po starem sistemu in ki so bile zgrajene za potrebe prometa z animalno trakcijo, nikakor več ne ustrezajo. Promet z motornimi vozili na se medtem od leta do leta stopnjuje in njegov razvoj se ne da več zadržati.

Število motornih vozil je doseglo v ljubljanski oblasti koncem septembra letošnjega leta 688 osebnih avtomobilov, od tega 62 avtobusov, 264 tovornih avtomobilov, 5 traktorjev in 610 motociklov. V mariborski oblasti znaša število motornih vozil 670 osebnih avtomobilov, 45 avtobusov, 326 tovornih avtomobilov, 7 traktorjev. Po tej statistiki pripade torej na ne celih tisoč prebivalcev po en osebni avtomobil, kar je v primeru z zapadnimi državami vselej; izredno malo. Toda prirastek motornih vozil je od leta do leta večji, kljub temu, da ovirajo pri razvoju avtomobilizma še razne obšutne dajatve in davščine, predvsem popolno pomanjkanje domače industrije za izdelavo avtomobilov in motociklov. Ker nimamo lastnih tovarn, smo primorani uvažati gotova vozila iz inozemstva, ki so obremenjena z 20% uvoznim carinom od vrednosti. Uvozna carina bremeni tudi pnevmatiko, bencin in vse ostale potrebščine, ki jih moramo skoro brez izjeme uvažati. Lastniki motornih vozil morajo nadalje plačevati za uporabo cest še letno državno takso, oblastne davščine na motorna vozila in v nekaterih krajih, kakor na primer v Ljubljani, poleg vsega tudi občinsko davščino. Pobiranje teh davščin se utemeljuje s tem, da motorna vozila v večji meri uporabljajo odrosno izbrabljajo ceste kot na ostala vozila. To naziranje je precej starokopitno in ni nikakor v skladu z interesi, ki ga ima specijalno v naših krajih gospodarstvo na intenzivnem razvoju avtomobilnega prometa. Po statistiki, ki jo je sestavila za kongres v Amsterdamu Mednarodna trgovska zbornica znaša število avtomobilov v vseh delih sveta 31 milijonov in ni več daleč čas, ko bo avtomobil tudi v naših krajih postal vsakdanja potreba gospodarstva, zamenjal konjsko priprago in postal nepogrešljiv del inventarja vsakega podjetnika, posestnika in obrtnika.

Posebno veliko vlogo igra avtomobilizem

za vzpostavitev stalnih zvez na kraje in večje razdalje za poštinski promet, posebno v dolinah, ki so daleč od železnice in ki nimajo izgleda na zgradbo železniških prog. Še večjo važnost pa je dobil avtomobilizem za posredovanje okoličanskega prometa med deželo in mestom. V tem oziru izpolnjuje železniški promet, razbremenjuje železnico in poživlja trgovski promet v mestih. V poletni sezoni je avtomobilizem izredno važen za letovišarske kraje, kopališča in zdravilišča ob Alpah, kjer so udobne in prikladne avtozveze predpogoj za intenzivnejši razvoj tiskega prometa. Vse kar se je dosedaj pri nas na tem polju ustvarilo, je treba označiti še le kot začetek razvoja. Zbornično področje ima kot izrazito tiskoprometna pokrajina ves interes, da razvije avtomobilizem do one zavidne višine dovršenosti, kakor je razvit v Švici, Franciji, Angliji in Holandiji, po katerih vzoru preureja svoja cestna omrežja v zadnjih letih vse avstrijske dežele in Italija, ki mejijo neposredno na naše področje in ki nas navajajo k temu, da tudi mi pričnemo s temi deli v širšem obsegu. Za potrebe avtomobilnega prometa je treba znatne dele našega cestnega omrežja tehnično preurediti ter uesti popolnoma nov sistem gradnje in vzdrževanje cest. Sedanje ceste z mnogobrojnimi ostrimi ovinki in krivuljami, ozkim cestiščem, močnimi padci in vsponi ter z nepreglednimi križišči ne odgovarjajo potrebam modernega avtomobilizma, ker povzročajo nesigurnost in ne dopuščajo one brzine vožnje, ki je v sosednjih državah običajna. Vseled slabega stanja cest se trošijo vozovi v mnogo večji meri kot na dobrih cestah in je vsled tega rentabilnost motornega prometa manjša. Okolišnje vasi trpijo pod stalno neprikljno prahu, ki ga dviga vsako vozilo in neustojno kotanje na cestah onemogočujejo ugodno potovanje. Ako torej resno mislimo na razvoj avtomobilizma k temu nas sili mnogo razlogov, potem moramo stremeti za tem, da se obstoječi nedostaki sukcesivno odpravijo.

Namen današnje referate je predvsem opozoriti merodajne javne činitelje na važnost cestnega problema za naše gospodarstvo, na nepopolno stanje naših cest ter dati inicijativo da se prične to vprašanje sistematično reševati. Predvsem smatramo, da je potrebno, da se določi program dela in da se delo potem po tehnični kakor tudi po upravni in finančni strani sistematično organizira.

Pravna podlaga za reševanje cestnega vprašanja je dana z novim zakonom o državnih cestah in z zakonom o samoupravnih cestah, ki sta dobila obvezno moč dne 13. maja t. l. Zakon o državnih cestah določa kot v § 5 na zborničnem področju kot državne ceste sledeče:

1. Bregana — Kostanjevica — Novo mesto — Trebnje — Višnja gora — Ljubljana — Medvode — Kranj — Jesenice — Kranjska gora — avstrijska meja.
2. Metlika — Jugorje — Novo mesto;
3. Maribor — Ptuj — Ormož do zveze z državno cesto iz Varazdina v Čakovce;
4. Čakovce — Dolnja Lendava — madžarska meja;

5. Ljubljana — Trojane — Vransko — Celje — Konjice — Slovenska Bistrica — Maribor — St. Nj. — avstrijska meja.

Celokupna kilometražna državnih cest v Sloveniji znaša 545,5 km. Za tehnično vzdrževanje in upravo državnih cest obstoja šest sekcij in sicer s sedeži v Celju, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti in Novem mestu. Na vsako sekcijo pripade torej povprečno 91 kilometrov cestne proge. Promet motornih vozil na državnih cestah kot najvažnejših komunikacijah je najintenzivnejši. Državne ceste pa na nekaterih dolih niti ne odgovarjajo popolnoma tehničnim predpisom § 9 cestnega zakona glede širine cestišča in vozišč ter glede krivlin in vzponov in smatramo zato, da bi bilo v prvi vrsti potrebno, da se omrežje državnih cest najprej v zmislu zakona preuredi in adaptira.

Žal pa gradbena direkcija v Ljubljani, ki ima skrbeti za vzdrževanje državnih cest ne razpolaga z zadostnimi krediti niti za normalne vzdrževalne svrhe ter na večje adaptacije zato niti misliti ne more. Od 110 milijonov budžetskih kreditov, ki jih predvideva državni proračun za redno vzdrževanje in popravila državnih cest v letu 1929-1930, je bilo za področje gradbene direkcije določenih le ca 5 milijonov dinarjev, kar odgovarja povprečno svoti 9.500 Din na kilometer, dočim znaša potreba za redno vzdrževanje pri našem prometu brez upoštevanja objektov šest in pol milijonov dinarjev ali pa na kilometer najmanj 12.000 Din. Medtem pa znaša samo dohodek države od takse na avtomobile v obeh slovenskih oblastih nad 4 milijone dinarjev, neupoštevale ostalih prejemkov, ki jih ima država od avtomobilov z našega področja.

Toda ne samo to, da je bil odobren kredit že vnapre nezadosten in vsled tega redno vzdrževanje cest ni mogoče, se je vsled težko formalnega značaja, ki se pojavljajo skoro vsako leto in ki nastajajo radi predpisov zakona o državnem računovodstvu, ta kredit otvoril šele koncem sezone in komaj po petem mesecu novega budžeta nakazal zahtevan denar. Vse to ovira so dovedle končno do tega, da je letos ob koncu sezone stanje državnih cest na našem področju zelo slabo, mnogo slabše kot prejšnja leta in da je absolutno potrebno, da se do spomladne sezone ukrene in pripravi vse, da se vsaj za bodočo sezono ceste sistematično popravijo in spravijo v redno stanje.

V ta namen je potrebno predvsem, da ministrstvo za javna dela iz pozicije 662 predloži gradbeni direkciji zadostna sredstva za redno vzdrževanje cest, za izvedbo vseh preložitvev, razširjenj in popravil objektov, ki postajajo v interesu važnosti prometa vedno bolj neodločljive.

Ni namen tega referata naštevati podrobno vsa nujna dela, ki so potrebna v tem oziru na državnih cestah. Omejujemo se zato le na naznačitev nekaterih najvažnejših del. Tu je predvsem potrebna preložitvev cest v Naklem izven vasi, zboljšanje cest med Podbrezjem in Brezjem, zgradba mostu preko Sore pri Medvodah, dalje zboljšanje viljugaste trase preko Doljenskega itd. Da bi mogle gradbene sekcije svojo nalogo uspešno vršiti

potrebno je, da se vsaka sekcija opremi z moderno mobilno delavnico za ceste, da dobi najmanj po en bencinski odnosno parni valjar. Sedaj pa ima gradbena direkcija za celo omrežje samo 1 valjar, ki more zvaljati letno v najboljšem slučaju 100 km. Posebno potrebno je tudi, da se pravilno uredi vprašanje

državnih cestarjev. Cestarji so bili dosedaj v kategoriji slug in so prišli po novi uredbi v mnogo slabši materialni položaj, kar ima seveda na delo neizogibno zelo kvaren vpliv. Treba je,

da se jih pragmatično nastavi in njihovi prejemki povečajo, da bi mogli vršiti intenzivno svojo težavno službo. To so glavne smernice ukrepov, ki so nujno potrebni, da se državno cestno omrežje pri nas zopet spravi v povoljno stanje. Predstavnik gradbenega ministrstva je na izvozniskem kongresu javno priznal, da se pri nas forsirajo preveč novogradbe cest in zanemarijajo obstoječe, ker se ne da je zadosti kreditov za vzdrževanje. Tako stanje ne sme dalje trajati.

Za intenzivni avtomobilni promet v okolici Ljubljane pa ne zadostujejo samo zgoraj navedeni ukrepi, marveč je potrebna tudi osnovna temeljita preureditev cest po izkustvih in načelih moderne gradbe cest.

V okoliščini da 20 kilometrov okrog Ljubljane je potrebno, da se ceste bodisi tlakujejo odtosno betonirajo, ali pa da se vsaj z emulzijo tera napravijo odpornejše proti vremen, neprilikam in sposobne za trajnejšo izdržljivost proti učinkom avtobusnega in tovornega avtomobilnega prometa. Vprašanje brezprašnih cest v ljubljanski okolici je iz mnogih drugih vidikov zelo pereče. Sedanje stanje je v veliko nadlogo vsem okoličanom, škoduje poljskim kulturam ob cestih in na njih in mu je treba napraviti čimprej konec. Mi vidimo v sosednji Tirolski, da žrtvuje za javna dela na cestah ogromne svote in da preureja glavne cestne proge v najmodernejšem stilu. Na naših cestah pa na stotine in stotine kilometrov ne vidimo enega valjarja in le redkokdaj kakoga delavca. Ta preosnova cest je združena z velikimi izdatki, ki se ne dajo kriti

iz tekočih davčkov. Za finansiranje teh velikih del bo potrebno najeti dolgoročno posojila in postaviti cele cestne finance na nove temelje.

V zvezi s tem bo treba tudi revizirati sedanjo odredbo, pobiranje in uporabo dohodkov iz takse za vozila in trošarine na bencin.

Dela bi se izvršila v etapah počenši iz Ljubljane in vseh smereh najintenzivnejšega prometa.

Poleg državnih pridejo za avtomobilni promet v velikem obsegu samoupravne ceste v poštov. Samoupravne ceste so delno po novem zakonu v ceste prvega in drugega reda.

Dolžina samoupravnih cest prvega reda v ljubljanski oblasti znaša 718,7 km in cest drugega reda pa 1.595,8 km. V mariborski oblasti imamo 534,6 km oblastnih cest prvega reda in 2.091,3 km samoupravnih cest drugega reda. Kilometražna samoupravnih cest je torej enaštirikrat tako velika kot ona državnih. Za vzdrževanje tega omrežja so potrebna znatna denarna sredstva in nas zato zanima, kako predvideva novi zakon finansiranje gradbe in vzdrževanje samoupravnih cest.

(Koniec prihodnjic).

Vlomi v Ljubljani pojasnjeni

Včeraj ponoči je bilo vlomljeno pri hotelirju Šterku na Bellevueju — Vlomilška tolpa pod ključem

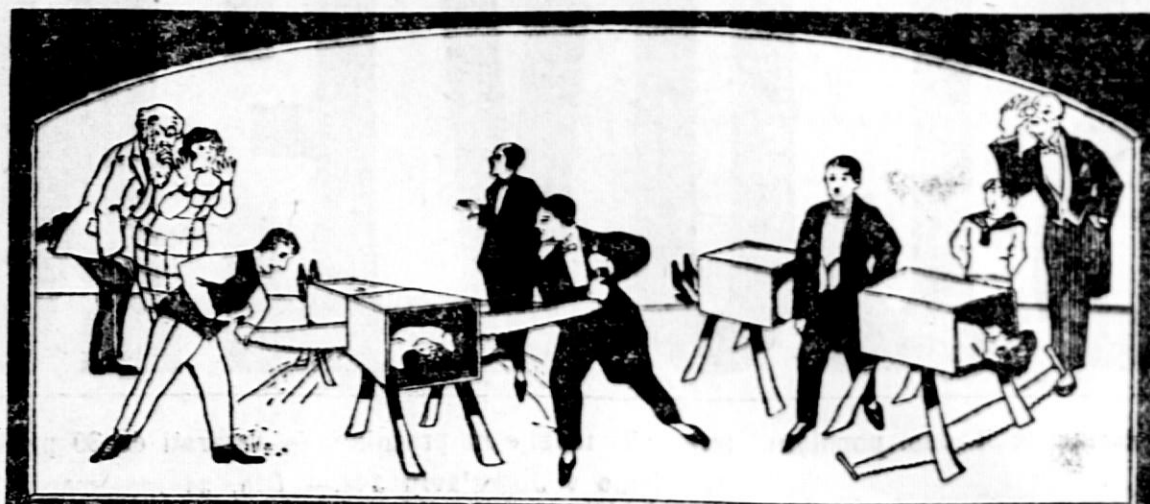
Ljubljana, 18. oktobra.

Seriji vlomov, izvršenih zadnje čase, se je pridružil včeraj še eden. Vlomljeno je bilo na Bellevueju. V noči od srede na četrtek so vlomilci vdrl v garažo hotelirja Pera Šterka pod gozdom. Siloma so odrgali ključavnico na vratih garaže in odprli dve, skoro popolnoma novi kolesi, eno moško in eno damsko, obe znamke »Multi-pleks«, vredni okoli 4000 Din. Poleg tega so vlomilci poškodovali vrata in ključavnico ter tudi tam povzročili precejšnjo škodo.

Tudi ta vlom je najbrž izvršila vlomilška tolpa, ki že več mesecev stražuje Ljubljano. Zdi se pa, da bo njeneza poslovanja kmalu konec, kajti policiji se je posrečilo vse člane drzne vlomilške družbe spraviti na varno. Te dni so namreč policijski agenti zalotili mladega, že večkrat predkaznovanega fantiča pri žepni tatvini. Prepeljali so ga na policijo, kjer so ga preiskali. Našli so pri njem različno vlomilsko orodje, izviračice od vlomov v dve ljubljanski trgovini. Zasliševanje je spravilo na dan zanimive podrobnosti, na podlagi katerih je policija aretirala tudi njegove soprovice. En član vlomilške tolpe je imel pri aretaciji na sebi kar štiri sralce, tri spodnje hlače in še več drugih stvari, ki jih je najbrž nakradel pri enem večjih vlomov.

Policija vlomilce temeljito zaslišuje. V interesu preiskave zaenkrat ne moremo navesti imen, niti podrobnosti. Zaenkrat je

Zvečer v veliki dvorani „Uniona“ zadnja predstava!

INQUISITUM LE MYRACLE DE RETTA

Fregoli Rette in Fatime

s popolnoma novim sporedom in velikim fakirskim čudežem

prežaganje žive osebe

na dve polovice pod kontrolo zdravnika in vse publike.

znano toliko, da je večina vlomov, ki so bili zadnje mesece izvršeni v Ljubljani, že pojasnjena.

Policija, sodišče in orožniki zasledujejo celo vrsto osumljencev in beguncev, ki so izvršili razna kazniva dejanja. Tako zasleduje mariborska policija 23letnega Rudolfa M., ki je pobegnil od neborazke čete v Ljubljani. Fant je tudi osumljen soudeležbe roparskega umora posestnika Rudolfa Kanclerja v Mariboru — Drugi tak patron je Alojzij R., rojen l. 1896 v Ricmančah. Njega zasleduje državno pravdnštvo radi tatvine in goljufije. R. je v Slatini Radenci od posestnika Ane Štehl izvalil 1000 Din, od Marije Kramberger iz Ločkega vrha 4000 Din in od Maočnik Marije, Marije Špan iz Radenskega vrha po 1000 Din. R. je visoke in krepke postave, kostanjevih las. Trejti je 20letni brezposelni Josip O., rodom Ljubljancan, ki je osumljen vlom pri posestniku Katicelu v Hrastju, kjer je odnesel za več tisoč Din zlatnine, ter vložna pri posestniku Janezu Ovnu v Mali Žalni, kjer je odnesel večjo vsoto denarja in nekaj zlatnine.

Včeraj popoldne je rešilni avto prepehjal v bolnico sprevidnikovo ženo Katarijo K., stanujočo v Kladezni ulici, ki je v samomorilnem namenu pila lužno raztopino. V bolnici so ji izprali želodec in je že izven nevarnosti. Vzrok samomora ni znan, zdi se pa, da so krive rodbinske razprtije.

Slavni nemški letalci v Ljubljani

Ponoči so prispeli v Ljubljano nemški letalci, ki nastopijo v nedeljo z lastnimi letali na letalski prireditvi našega Aerokluba

Ljubljana, 18. oktobra.

Na desetem tiru na glavnem kolodvoru stojita dve lori, varno zagrnjeni s plahuti. Na njih so iz Nemčije prispela letala za letalski dan v nedeljo, ko bodo najznamenitejši nemški letalci pokazali njih splošno uporabnost in svojo umetnost. Danes, ko bodo opravljeni posli na carini, jih odpeljejo v Siško na letališče, kjer jih montirajo, a jutri popoldne jih bomo še videli v zraku nad Ljubljano pri propagandnih poletih. V nedeljo popoldne ob pol 2 se zopet dvignejo z letališča v Siško in poletje na vojaško vežbališče k senzacionalni prireditvi.

Aeroplani so last znane tvrdke Raab-Katzenstein v Kasselu - Betenhausen, ki sta jo ustanovila znana letalca Raab in Katzenstein, ki sta se proslavila s svojo spretnostjo in pogumom že v svetovni vojski, po vojni pa s svojimi izvrstnimi stroji, ki slove kot najboljša sportna letala. Firma je poslala k nam štiri dvokrilnike in sicer: »Schwalbe«, ki slovi kot najbolje sportno letalo sedanjosti in z njo letati tudi slavni letalec Fiesler, ki ga sportni svet s priznanjem imenuje kralja zraka. Letalo ima 100 do 120 konjskih sil in se z njim v nedeljo dvigne sam lastnik Raab, ki pripravi jutri jutraj v Ljubljano.

Spremljevalec transporta Hans Müller - Gernsteht poleti na »Pelikanu«, ki ima 80 do 100 konjskih sil. Letalo je uporabno za šolske in potne namene, obenem je pa tudi izborna za umetno letanje. Letalec Knopf bo letal na »Dietrichu«, ki ima tudi 80 do 100 HP ter bo na njem razkazoval najvrstnejše vaje.

Najzanimivejši je »Anhänger« z imenom »Schmetterling«, moderno letalo brez motorja. Tega metuljčka bodo privezali na »Pelikan« in pokazali, kako napreduje letanje brez motorja. »Pelikan« bo tedaj vodil Müller, pri krmlilu »Metulja« bo pa Raab. Takoj, ko je odob našega Aerokluba zvedel za prihod letal, so se odpeljali predsednik dr. Lajovic in odborniki Rado Hribar ter dr. Rapa, letalec Knopf, ki je že mesec dni v Ljubljani zastopnik svoje firme za Jugoslavijo, pilot Wolff in pilot Müller na kolodvor, da letala prevzamejo.

Mladi, vedno dobrodušno smejejo se pilot

hovni komandi, letal je nad Dowrom, Calaisem Parizom in je dvakrat padel iz višine. Prvič je njegovo letalo pogodila granata, da je padel na sovražno tla, kjer je bil ujet, pa se mu je posrečilo pobegniti in nadalje opravljati svojo težko službo z angleškim letalom, dokler mu ni druga granata nad francosko fronto zapalila letala, da je padel in moral v bolnico. Po vojni se udeležuje kot sportni letalec in je zaradi svojih uspešnih poletov na vseh velikih letalskih prireditvah sila popularen v vsem letalskem svetu. Ker ostane kot zastopnik firme v Ljubljani, bomo simpatičnega sportnika imeli priliko občudovati še večkrat. Za našo državo in za razvoj našega letalstva je sila navdušen in firma je gotovo izbrala pravega, ko je Knopla poslala k nam želimo mu v interesu naše države in sportu največjega uspeha.

Veseli Hans Müller-Gernsteht je tudi Saksonec in star šele 24 let. Izvežbal se je pri tvrdki Raab-Katzenstein, kjer opravlja važno funkcijo, da preizkuša nova letala, kar je mogoče le tako predzredu letalcu kakor je ta živahen junak zraka. Pozna ga vsa Nemčija zaradi njegove spretnosti in poguma in gotovo bo zadržil tudi naše občinstvo. Predno je letal, je bil v sportnih krogih Nemčije že slaven zaradi svojih velikih uspehov pri motociklističnih dirkah. Sedaj se pripravlja na izpit za pilota velikih potnih in transportnih letal, kar mu pa ne dela niti najmanjših skrbi, ker ni samo izvrstno pripravljen letalec, temveč tudi nad vse zanesljiv pilot.

Jutri popoldne, ko bodo aparati že montirani, jih bomo torej videli v zraku na propagandnih poletih, ki se jih udeležita tudi po dva novinarja ljubljanskih dnevnikov.

Znižane, od danes naprej stalne cene!
4.—, 6.—, 8.— Din.
Kino Ljubljanski dvor.

Beležnica

Koledar.

Danes: Potek, 18. oktobra 1929, katoličani: Luka, pravoslavni: 5. oktobra Hartina.

Današnje prireditve.

Drama: Naš gospod župnik.
Opera: Švanda dudak. B.
Kino Matica: Lulu. (Luise Brooks).
Kino Ideal: Cigan primaš.
Kino Ljubljanski dvor: Cigansko lju-bezen.

Eksperimentalni večer Fregoli Rette.

Dežurne lekarne.

Danes: Bohinc, Rimska cesta, Leustek Resljeva cesta.

— Sekcija Z. N. S. (službeno). Delegirajo se k teknam dne 20. t. m. na igrišču lirijske ob 8.30 Slavija; Grafika g. Deržal, ob 14. uri Hermes rez.; Jadran rez. g. Mahtovec, ob 15.45 Hermes; Jadran g. Pevalak. Na igrišču Primorja ob 9. uri Reka; Natakar g. Cimperman, ob 14. uri Primorje rez.; Svoboda rez. g. Marinič, ob 15.45 Primorje; Svoboda g. Schmeller.
— Redna letna skupščina Z. N. S. se vrši dne 20. t. m. ob 8. uri v restavraciji »Kolo« v Zagrebu.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

Drama

Začetek ob 20.

Petek, 18. oktobra: Naš gospod župnik. Izv. Sobota 19. oktobra: Grob neznanega vojaka, premijera. Red C.
Nedelja 20. oktobra: Velika abeceda. Izven. Ponedeljek 21. oktobra: Strahovi. Red D.

Opera

Začetek ob pol 20

Petek, 18. oktobra: Švanda dudak. Red B. Sobota 19. oktobra: Mamezelle Nitouche, opereta. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sokol

— Puljaka usoda. Tako, ko se je zaznal potek težke usode naših istrskih rojakov pred izjemnim sodiščem v Pulju, je starostništvo JSS vložilo najenergičnejše ugovore na vseh pristojnih mestih, humanitoti in pravici v zaščito in brambo.

— Plenarna seja načelnštva JSS se bo vršila v Ljubljani v saveznih prostorih v soboto in nedeljo, 19. in 20. t. m. Na dnevnem redu so predvsem vprašanja, ki se tičejo tehnične strani II. jugoslovenskega vsehokolskega zleta 1. 1930. v Beogradu.

Dnevne vesti.

— Belgijko odlikovanje srbskega neznanega junaka. Udrženje rezervnih oficirjev je prejelo v sredo od belgijske sekcije Fidaca pismo z obvestilom, da je belgijski kralj Albert odlikoval srbskega neznanega junaka z visokim odlikovanjem vojnega križca s palmo.

— General Šimović na grobu češkoslovaškega neznanega vojaka. V sredo je posevil general Šimović staromestni magistrat v Pragi, kjer ga je sprejel in pozdravil županov namestnik dr. Štula. General Šimović je položil na grob češkoslovaškega neznanega vojaka venec s trakom, na katerem je napis: «Čehoslovačkom neznanom junaku — Vazduhoplovstvo kraljevine Jugoslavije, 16. X. 1929.»

— Zeleniške legitimacije za vpokojence, invalide in njih rodbine. Vsi vpokojenci in njih rodbine, ki imajo žel. legitimacije in ki jim bo potekla petletna doba koncem tega leta, naj jih po možnosti vrnejo najdalje do 15. novembra 1929 inančnici direktoriji — oddelku za državno računovodstvo (vojaški vpokojenci, invalidi in njih rodbine pa referatu za vojaške mirovine) v Ljubljani. Obenem naj v evro izposlovanja nove želez. legitimacije predložijo sliko in 10 Din v gotovini kakor tudi zadnji knjižni izpis plač, nakaznice. Legitimacije pa, katerim koncem leta petletna doba še ne bo potekla, naj za podaljšanje predložijo zgoraj omenjenemu uradu do 30. novembra 1929. Prošnje za legitimacije, predložene po navedenih terminih se bodo mogle vpoštevati še le po novem letu. Tekom leta vlozene prošnje za nove legitimacije se pa ne bodo predlagale posamezno direktoriji držav. železnice, ampak le skupno in sicer največ dvakrat mesečno. Take prošnje naj se torej pravočasno vlagajo, ne pa šele na dan, ko se žel. legitimacija že potrebuje. Vpokojenici in vpokojenke se končno vabijo, da v bodoče prilagajo vsem morebitnim reklamacijam, vlogam in prošnjam v pokojniških zadevah tudi zadnji knjižni izpis plačilne nakaznice, ker se s tem omogoča hitrejša in lažja poslovanje.

— Poslovni odbor Zveze mest kraljevine Jugoslavije ima jutri svoje zborovanje v Splitu. Na dnevnem redu so važna komunalna vprašanja kakor komunalne finance in novi zakon o občinah. Iz Ljubljane se udeležijo tega zborovanja g. dr. M. Zarnik kot županov namestnik, obč. svetovalec Tavčar Ivan, prof. Jarc Evgen in ravnatelj Zupan Ivan kot referent. Predvidoma bo trajalo zborovanje par dni.

— Iz državne službe. Premišljen je šumarski inženjer Bogoslav Žagar od direktorije šum v Ljubljani k sreskemu poglavarstvu v Kočevju. Vpokojen je šumarski nadsvetnik pri sreskemu poglavarstvu v Kočevju Fr. Jencič. V višjo skupino so pomaknjeni šum. nadv. pri sreskemu poglavarstvu v Celju Vinko Travirka, šumarski upravitelj v Boh. Bistrici Hinko Rejc in šumarski inženjer in vršilec dolžnost šefa kabineta Ciril Dimnik.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo sta bila vpisana vpokojeni primarij bolnice v Slovenjgradcu dr. Ivan Harpi in zdravnik zdravilišča v Topolšici dr. Aleksander Josić.

— Sprememba rodbinskega imena. Na prošnjo Ivana Junca v Trbovljah-Retju je veliki župan ljubljanske oblasti dovolil izpremembo rodbinskega imena v ime Gorjup.

— Iz notarske službe. Notar v Velikih Laščah Fr. Rant je razrešen službe v Velikih Laščah in nastopi 4. novembra notarsko službo v Metliki.

— Razpisana sodna služba. Predsedništvo upravnega sodišča v Celju razpisuje mesto pisarja-pripravnika. Prošnje je treba vložiti do 15. novembra.

— Pokle neznanih dedičev. 23. avgusta je umrl Ivan Nepomuk Sirk, proš in župnik v Podkrnosu pri Celovcu. Okrajno sodišče v Celovcu ne ve, ali je zapustil kaj sorodnikov, upravičenih do zapuščine. Oporoke namreč ni zapustil. Kdor ima pravico do njegove zapuščine, naj naznani to v šestih mesecih okrajnemu sodišču v Celovcu.

— Nalezljive bolezni v ljubljanski oblasti. Od 1. do 7. t. m. je bilo v ljubljanski oblasti 20 slučajev tifuznih bolezni, 26 griže, 88 škrlatinke, 80 ošpic, 35 davice, 3 šena in 1 dušilnega kašlja.

— Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti. 14. t. m. je bilo v mariborski oblasti 60 slučajev svinjske kuge, 12 svinjske rdečice, 2 vraničnega prisada in 3 čebelarne gnilobe.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list št. 103 z dne 17. t. m. objavlja zakon o učiteljskih ter zakon o učnih knjigah za narodne, meščanske in srednje šole in učiteljske.

— Natečaj za prosekterja in rentgenologa. Uprava državne bolnice v Novem Sadu razpisuje natečaj za prosekterja in rentgenologa. Reflektanti naj vložijo prošnje do 1. novembra.

— Stipendijo naše vlade za študijsko leto 1929-30 sta dobila ph. dr. Kurz, provizorični profesor mestne deželjske reformne gimnazije v Pragi in ph. dr. Heidenreich, proviz. profesor i. češke državne realne gimnazije v Pragi.

— Pouk v 7. razredu realnih gimnazij. Prosvedno ministrstvo je odredilo, da mora imeti 7. razred realnih gimnazij odslej eno uro veronauka, 4 ure narodnega jezika, 3 ure francoskega jezika, 4 ure nemščine, 3 ure latinščine, 3 ure zgodovine, 2 uri naravoslovja, 2 uri kemije, 3 ure fizike in 4 ure matematike. V Sloveniji bo pouk sbrhorvaščine v vseh gimnazijah kakor doslej.

— Zakon o srednjih šolah. V Ljubljani 1929. Založila Tiskovna zadruga. Cena s poštnino Din 12,75. Novi zakon o srednjih šolah je izdala Tiskovna zadruga kot 34. snopič Zbirke zakonov v posebni knjižnici. Zakon je važen ne le za profesorje, marveč tudi za starše, ki imajo svoje otroke na

srednjih šolah. — Priporečamo za tudi tem, da spoznajo ustroj novih naših srednjih šol.

— Kompozicija »Lindbergov polet«. Komponist Tripo Tomas iz Kotora je zložil kompozicijo »Lindbergov polet« v našem in angleškem jeziku. Delo je baje zelo posrečeno, v njem se odraža ameriški temperament in sila. Kompozicijo so v Kotoru že izvajali in je občinstvo v splošnem zadovoljilo.

BRINDO

Premijera vročkovne

CIGANSKA LJUBEZEN

Mihajlo Varkonyi

Ob 4., četrt na 7., pol 8., in 9.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta deloma oblačno vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države lepo. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 22, v Beogradu 19, v Skoplju 18, v Mariboru 16, v Zagrebu 15, v Ljubljani 14,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 765,8, temperatura je znašala 14,2.

— Uboji in poboji. V selu Prokop pri Gilnu blizu Siska so seljaki kuhali žganje, s katerim so se tudi pridno zalivali. Seveda so bili kmalu vsi okajeni in so se stekli. V pretepu sta bila ubita posestnika sinova Peter Lipak in Stjepan Sitarić. Orožniki so ubijalec aretirali in izročili sodišču v Petrinju. V selu Divoš pri Sremski Mitrovici sta se radi dekleta spila 20-letni Joca Matić in 21-letni Stevan Krstić. Med prepričim je Stevan, ki je trbuduril pod dekletovim oknom, udaril nasprotnika s tamburico po glavi in skušal pobegniti. Joca je pa potegnil nož, ga dohitel in sunil s tako silo v hrbet, da je bil Stevan takoj mrtev. Ubijalca so aretirali.

— Zastrupljenje s pilinom. V Osijeku se je te dni s pilinom zastrupila 33-letna Mara Petrović iz Petrijevcev. Našli so jo v stanovanju s pilinovo cevjo v ustih mrtvo.

— Strašna zakonska tragedija. V selu Veliki Torak pri Bečkereku se je v sredo jutraj odigrala strašna zakonska tragedija. Občinski sodnik Jovan Cipu je ustrelil svojo ženo in izvršil samomor. Cipu je stanoval v hiši svojega očeta Vasilija, ki pa je bil zelo skop. Čeprav je posedoval okoli 30 oralov zemlje, je sinu odstopil samo štiri in pol orala. Dohodki so bili prepičli za preživljanje zakoncev Cipu. Sin je začel kupčevati z žitom, pa se je zašpekuliral in še bolj zašel v dolgove. Opetovano je Jovan prosil očeta, naj mu pomaga, toda stari je bil gluh za vse prošnje. Ves obupan je sin sklenil končati bedno življenje. V sredo jutraj sta v hiši odjeknila dva zaporedna strela. Jovan je ustrelil ženo v srce in nesrečnica je bila takoj mrtva. Potem je še sebi pognal kroglo v srce. Tudi on je bil takoj mrtev. Trupli so prepeljali v mrtvašnico.

Znižane, od danes naprej stalne cene!

4.—, 6.—, 8.— Din.

Kino Ljubljanski dvor.

— Po 50-letni Odissejdi doma. Na policijskem uradu v Velikem Bečkereku se je te dni zglasil ves izmučen in onemogel 83-letni starček Petrov Rusin in prosil, naj mu dajo nekaj denarja, da se odpelje v Niš, češ da je to njegova zadnja želja. Usoda sivolasnega starčka spominja na Odissejdo. Leta 1875 je bežal pred Turki iz Niša v Lugos. Peš je potoval do Hamburga, tu se je vkrcal na parnik in odpotoval v Ameriko. Iz Amerike ga je zaneslo v Afriko, pozneje v Azijo itd. Prepotoval je skoro ves svet, na stara leta pa se ga je lotilo domotožje, kateremu se ni mogel upirati. Po dobrih 50 letih se je sedaj vrnil domov. Policija ga je poslala v Niš.

— Stevilni samomorji. Pri postaji Mi. haljevica je včeraj jutraj skočil pod vlak seljak Ljudevit Šandor. Vlak mu je odrezal obe nogi. Prepeljali so ga v bolnico v Novo Gradiško. Njegovo stanje je brezupno. — Octova kislina je postala modern. samomorilno sredstvo. Vsaj v Zagrebu, kajti tam skoro ne mine dan brez samomora ali poskušene samomora z octovo kislino. Te dni so v zagrebško bolnico zopet prepeljali tri samomorilne kandidatnje, od teh dve Slovenci. Včeraj je bila octovo kislino Slovenka Tereza Leustek. Njeno stanje je zelo kritično. — Na Trgu kralja Tomislava je bila včeraj dopoldne octovo kislino Slavica Bogović. Sestra jo je prepeljala v bolnico. Njeno stanje je brezupno. — Tretja, ki se že več dni bori s smrtjo, je Slovenka Pepica Zakrajšek. Umira, trpi grozne bolečine, a umreti ne more. Zdravniki pričakujejo vsak hip katastrofo. Vse tri so pile octovo kislino radi nesrečne ljubezni...

— Obsoljeni vlomilci pred zagrebškim sodiščem. Pred zagrebškim sodiščem se je te dni zagovarjala podjetna triperesna vlomilska detelja. Na obojni klopi so sedeli Ivan Lenard, Danijel Lovnički in Slovenec Ivan Čepin, ki so vlomili v blagajno zagrebške oblasti samouprave in odnesli 23.000 Din ter v prostore davčnege urada v Prelogu pri Zagrebu, kjer so ukradli 515,568 Din. Razprava je trajala dva dni, včeraj pa je sodišče izreklo obsodbo. Lenard in Lovnički sta bila obsodena vsak na 3 in pol leta, Čepin pa na 3 leta ječe. Državni pravdnik je radi prenizke kazni vložil priziv.

— Privatna bolniška balgajna »Merkur« v Zagrebu, poverništvo Ljubljana, Resljeva cesta 13.-I., leto, tel. št. 24—74 sprejema prijave od 9.—14. ure. 582-n

Iz Ljubljane

— Ali je to res treba? Že več kot 14 dni se opazuje, da mestna električna ura v Zvezdi prehiteva. Včeraj ob 11. je pazalo vzhodno lice te ure napako: minus 2 minuti, 2 sekundi in 4 desetinke (to se pravi, da je ura za toliko naprej).

— Okusne krvavice in pečnice od domačih prašičev se dobe vsako soboto in nedeljo v gostilni »Plankar«, Dolenjska cesta. Mošt portugalka iz Slov. goric. 184/n

— Samaritanski tečaj Rdečega Kriza. Danes bo veležaninovo predavanje o alkoholizmu. Predaval bo g. Leopold Puhar, uradnik Higijenskega zavoda v Ljubljani. Predavanje spremlja skioptične slike. Predavanje je vsakomur dostopno. Prične se ob 7. uri v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti.

— Verdun. Danes in jutri vsakokrat ob 14.30 uri bo predvajala ZKD v prostorih Elitnega kina Matice film, ki bo gledalcem predočeval grozote svetovne vojne in to iz onega dela francoskega bojišča, ki so ga Nemci in Francozi imenovali pekcl. Krvave boje — težke izgube, borbe v zraku, bitke v najzornostnejših slikah bo predočeval ta film, katerega ogled priporočamo rubliki kar najtopleje. Zgodovinsko razlago in uvodno razlago govori prof. g. R. Pavlič.

— Eksperimentalni večer Fregoli Rette. Za včeraj napovedani tretji eksperimentalni večer Fregoli Rette se vrši noč ob 20. v Unionu. G. Rette obeta senzacionalen program: Žaganje žive ženske na dva dela.

Zimske plašče za gospode in dame

Manufaktura

Rehner

Representant:

Josip Plankar, Ljubljana

Selenburgova ul. 4

Kreditiram o

Slavenska banka

Name, kot predsednika Mestne hranilnice ljubljanske, se obračajo upniki Slavenske banke, kaj je z izplačilom 22% poravnave, ki je bila pred tremi meseci sklenjena. Naloženega denarja je čez 30 milijonov, in to po 6½% najmanj, kar pomeni 2 milijona obresti na leto, ki pridejo v dobro upravnemu odboru Slavenske banke, ki je sklenil to poravnavo, in se s tem njih obveznost izdatno zmanjša.

Informiral sem se o tej zadevi in izvedel, da je bilo proti poravnavi vloženih šest rekurzov. Trije so se zavrnili, ker niso bili zadostno kolkovani, trije pa leže pri sodišču v Zagrebu. Kdaj bodo ti rekurzi rešeni, mi ni znano; po mojem skromnem mnenju bi bil že čas to vprašanje likvidirati, da že itak tako ogromno oskodovali upniki ne bodo trpeli še večje škode.

Dr. V. Gregorič

Jugoslovenci!

Graški Slovenci v svesti si svojih narodnih dolžnosti do Slovenstva, Slovanstva in človeštva ki smo jih prevzeli po svojih narodnih prvobojnikih, smo se uverili, da se nam ležik in narodnost v tujini ne moreta razviliti, ako ostanemo razkosani. Združili smo se zaradi tega v »Citalnica« in navezali natančneje stike z ostalim graškimi Slovani — in prav posebnost z Jugoslovenci.

Z izobraževanjem v materinščini smo se povzpeli do vrelca najvišjih in najčistejših narodnih vrednot, do popolnejšega duševnega življenja in preko tega do spoznavanja sorodnih slovanskih narodov in njihovih narečij. Postali smo Jugoslovenci najboljše kova in se več: vseslovani in kot taki stopamo pred domovino, ki nas je skoraj že popolnoma pozabila. Nadejamo se, da bo imela nova in prerajena Jugoslavija več pomoči in tolažila za nas, ki smo žrtvovali vso svojo srčno kri, vse svoje duševne in materialne sile za boljšo bodočnost — »Slovenstva, Slovanstva in človeštva«. Če pride pravočasna pomoč, ne bomo izbrisani iz zgodovine. Malo nas je sicer, toda nismo slabotni, kajti krepija nas bratska sloga in vzajemnost.

Kot Jugoslovenci smo že zdavnaj vstali in začeli novo življenje v najlepši slogi in razumevanju, kakor da nas zgodovina nikoli ni delila.

Z nepopisno radostjo smo sprejeli vest o edinstveni Jugoslaviji. Nad vse navdušeni in veseli, da se je izpolnilo, kar so vsa jugoslovenska srca tako iskreno želela — da se bratje po krvi bratijo in da soglašajo v mislih in željah bolj in bolj.

Bodite uverjeni, da bodo tudi vsi neosvobodeni bratje z vsim duševnim in telesnim silami in z dobro voljo odobrili in čvrsto podpirali, kar boste sklenili vi.

Zgodovina bo sodila, če ste prav razumeli že davno pričakovani čas, ko so se bratje po krvi in rojstvu in najbližji sosede sporazumeli in vstopili v bratsko vzajemnost.

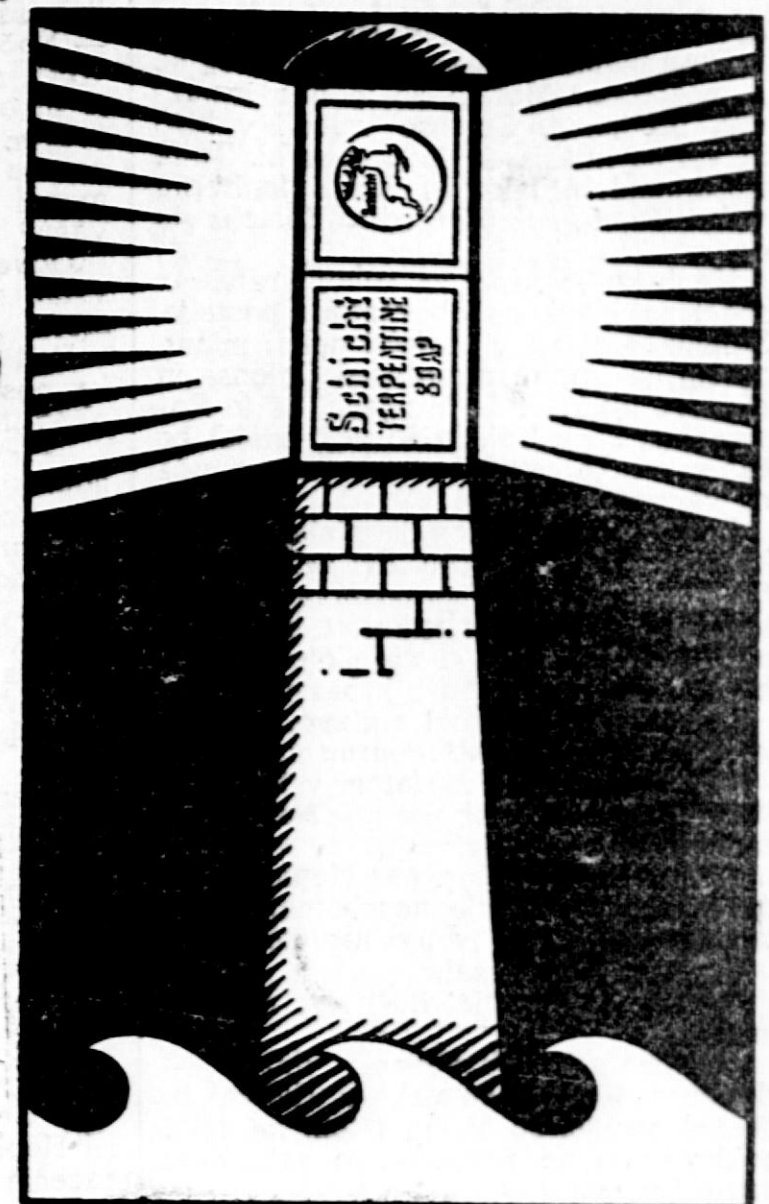
Jugoslovenci — spomnite se ob tel veliki sreči tudi naših graških Slovencev, ki so jih materialne neprilike pahnille pred gomilo narodne politične in kulturne smrti — in jim prisrčno na pomoč!

Za izredni občni zbor »Citalnica«:

Kukman L. R.

Med 7 prednostmi ena :

Posebno svetlo!

Znak, da se uporabljajo le čista, najzlahtnejša olja, da se doseže največjo pralno moč in da varuje perilo le

Schichtovo Terpentinovo Milo

Čim prej, tem bolje

Kapitan Crasp je predsednik »Železniške družbe«, ki vzdržuje nereden promet med Southtownom in Anythinom v Texasu. Obenem je glavni delničar — in točno povedano tudi edini, toda glavni se lepše sliši. Da zviša svoje dividende, je polagoma prevzel tudi funkcije šefa, strojevodje, kontrolorja in progovnega moža.

Družba ima zelo star material in po Crasovem mnenju je velika sreča, da ga ni mnogo. Vsega skupaj ima družba eno lokomotivo in dva vagončka. Vsak dan vozi vlak iz Southtowna, kjer ima remizo, zvečer se pa vrača. Kapitan Crasp je zelo postrežljiv in prijazen mož. rad ustavi vlak, če hoče kdo vstopiti ali izstopiti. Kapitan sprejema vozino tudi v naturi. Tako n. pr. mu daje vdova Brownova vsak dan tucat jajc, da se lahko vozi, kadar hoče.

— Kapitan. — je dejala Brownova, ko se je vlak nekega dne ustavil pred njeno farmo, da naloži polne posode mleka. — danes imam samo enajst jajc... Zato vam jih dam jutri trinajest... Ena kura baš nese.

— Zakaj pa jutri? — se je začudil dobrodušni Crasp. — Če kura baš nese, bom pa kar počakal, da znese.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Dober sodnik

Kastilski kralj Peter III. Kruti, ki je vladal v XIV. stoletju, je bil moder in previden vladar. Sam je imenoval sodnike v svojem kraljestvu, in sicer šele po temeljitim izpitu.

Primerilo se je, da se je izpraznilo mesto pri sodišču v Sevilli. Prijavili so se trije kandidati in kralj jih je pozval v svojo palačo v Alcazaru. Pričakoval jih je na vrtu ob kadki vode in pokazal je na polovico pomaranče, ki je plavala na vodi.

— Kaj je to? — je vprašal kandidata.

— To je pomaranča, — je odgovoril prvi, ne da bi pomislil.

— To je polovica pomaranče, — je odgovoril drugi naglo.

Tretji pa ni odgovoril in zato ga je kralj vprašal:

— Kaj je to?

Tedaj je vzel tretji sodnik palico, ki jo je držal kralj v roki, potegnil je kos pomaranče k sebi in jo ogledal od vseh strani, rekoč:

— Sire, to bi utegnila biti polovica pomaranče.

Tedaj je kralj objel sodnika in vzklil: nil!

— Ti si moder, ti dobiš izpraznjeno mesto sodnika. Ti nisi hotel odgovoriti kar tja v en dan, kakor tvoja tekmeča, ne da bi temeljito proučil vprašanje. In še ko si bil skoro že prepričan, da se ne motiš, se nisi popolnoma odločil. Tako mora ravnati vsak, komur je poverjena težka naloga presojati dejanja svojih bližnjih.

Z moževimi dolarji vzdrževala ljubčka

Te dni je bil izvršen v vasi Čaradci na Slovaškem umor, ki je razburil vse premoženstvo. Žrtve zločina je postal premožen in ugleden kmet Jan Bagala, ki se je nedavno vrnil iz Amerike, kjer si je bil prihranil lepo premoženje. Denar je pošiljal svoji ženi in ko se je nabralo že okrog pol milijona kron, se je vrnil domov.

Doma ga je pa čakalo neprijetno presenečenje, kajti ugotovil je, da je žena z njegovim težko prisluženim denarjem vzdrževala ljubčka. To je bil hud udarec za moža in nihče mu ni mogel zameriti, da se je z nezvesto ženo neprestano prepiral. Žena se je večnih preprirov končno naveličala in sklenila je moža ustreliti. Te dni je svoj sklep izvršila. Kmalu po umoru so jo orožniki aretirali in odvedli v zapor. Dolgo je zločin tajila, končno je pa priznala, da je moža ustrelila. Izjavila je, da jo je mož izzival, obenem ji je pa ljubček prigovarjal, naj se moža iznebi.

Nista se razumela.

Mlada dama stražniku: Primitte gospoda, ki beži tamle. Hotel me je poljubiti.

— Pustite ga, naj beži, saj ste tako lepi, da boste lahko dobili deset drugih.

NAROB.

Umirajoči mož se zdravi iz omotice: Kje pa sem? Sem morda že v nebesih?

— Kaj še, dragi možiček, pri meni si.

Augustus Muir

18

Črna maska

Roman

Colenso pokaže krepplje

Rosamunda je bila rešena! Zvijaka se je posrečila! Morala se je bila izmuzniti, predno je Colenso vstopil v hišo in vsi so mislili, da je v spalnici. Toda Rosamunda ni bilo. To je bila Hepburn v kritičnem položaju edina tolažba in opora.

Hepburn je zaprl za seboj vrata in sedel na blazinicu ob vznožju postelje. Sklenil je ostati v spalnici nekaj minut, potem pa stopiti mirno pred Colensa in njegove pajdase, da bi mislili, da je Rosamunda še v hiši. In še več: ubijal bo čas za vsako ceno, da pride Rosamunda na varno.

Luč iz sprejemnice je stala v veži, ko se je Hepburn vrnil. Pri vežnih vratih je stala ista krepka postava in njene srepe oči so sledile Hepburnu, ko je stopil v jedilnico, kjer je stal Colenso s cigaro v ustih, obrnjen s hrbtom k peči.

Odvetnik je priklimal z glavo, zaklenil je vrata in pokazal Hepburnu na stol. — Škoda, da ste zapleteni v to afero, Hepburn, — je dejal tiho. — Neprijetna zadeva.

— Res je, — je pritrdil Hepburn, ne da bi sedel. — Zelo neprijetna, kakor večina ljudi, ki so v njo zapleteni. Colenso je priklimal.

— Ljudje? Res je. Bolj res, nego si mislite.

— Nimam o njih nobenih iluzij. — Hepburn se je zasmejal. — Nazval bi jih kal zemlje, če bi jim s tem ne delal poklonov in ne žalil zdrave kali. Zdej veva, kje sva.

— Ne veva, — je dejal Colenso in odkimal z glavo. Puhal je dim v gostih kolobarčkih pod strop. — Ne, ne veva. Če se ne motim, govorite o Nevillu Greyu.

— Neville Grey naj gre k vragu, — je zarohnel Hepburn. — Govorim o vas. Govorim o vsej vaši bandi. Zapomnite si to, gospod Colenso.

Odvetnik se je zdrnil od presenečenja, široko je odprl usta in debelo pogledal Hepburna.

O meni? — Umolknil je in priklimal počasi z glavo. Odtod je torej pihal veter! Saj bi si bil lahko mislil, da nisem bil bedak.

— To ni točno in tako bi vas ne nazval, — je priznal Hepburn odkrito. — K večjemu bi dejal, da set premeten falot, nikakor pa ne bedak.

Zelo se je, da Colenso nekaj premišljuje.

— Čakajte trenutek, da dobro premišlim to reč, — je dejal smeje.

Stopil je zamišljeno k naslanjaču in že je hotel sesti, ko si je naenkrat premislil in vzel z blazinice damski robec. Molče ga je ogledoval. Hepburn je opazil, da so se mu nozdrvi razširile in oči srdito zaiskrile.

Skomignil je z rameni, zmečkal robec v roki in ga vrgel v plapolajoči ogenj. Gledal je, kako ga ližejo plamenčki in kako se čipke zvijajo nalik pajčevin. Potem je padel kupček pepela v ogenj.

Smeje je vtaknil Colenso cigaro med zobe in sedel v naslanjač.

— Ne bo srečna, dokler ne bo mrtva, kakor Neville Grey. Dražestna je, dražestna — hčerka po njegovem srcu — in bogme, tudi poguma ji ne manjka.

Zdi se, da prav zanimivo kramljate sami zase, — je pripomnil Hepburn. — Nočem vas motiti. Če pa hočete govoriti z menoj, se požurite. — Umolknil je in oči so se mu zaiskrile. — Toda svarim vas že vnaprej, gospod Colenso. Če bi govorili kaj slabega o Rosamundi Grey, sem pripravljen zadaviti vas.

Odvetnik se je zasmejal. Molče je vstal, stopil je k oknu in odgnil zastor.

Pod oknom je stal krepak mož visoke postave. Colenso je znova zastrl okno in se vrnil na svoje mesto.

— Polica! — je priklimal Hepburn. Oni na hodniku je tudi. Končno smo Rosamundo Grey zalotili. Pozna se ji, da je bil njen oče spreten slepar, ona pa dobra učenka. Toda zdaj je konec njenih sleparij. Kaj je?

— Kam pa merite, tristo vragov? — je vprašal Hepburn presenečen. — Kaj ste znoreli? Slučajno vem, da je vide-la svojega očeta komaj desetkrat v življenju.

Colenso je priklimal z glavo in se ironično nasmehnil.

Ta je pa dobra — imenitna! Dejstvo je, gospod Hepburn, da sta delala roko v roki kot najboljša prijatelja. Tako vam dokazem. Toda nadaljujte — vedno sem pripravljen razširiti svoje obzorje glede človeških značajev. Pa menda vendar vam ni povedala, da sedi njena mati v ječi?

— Če že hočete vedeti, — je odgovoril Hepburn z glasom, ki je pričal, da začemta dvomiti o Rosamundini poštenosti. — povedala mi je vse. Zdej vem, da je spravil njeno mater v ječo Neville Grey in da ...

Odvetnik se je zakrohotal.

— Izborni, izborni! Saj sem vam dejal, da je to dekle dražestno. Kar šapo mi zapira. Ko je bil Neville Grey še živ, so delali vsi trije roko v roki. Gospa Grey je delovala kot Američanka v New Yorku. Trgovina s starinami je bila samo krinka in dobra krinka. Grey sam je bil najboljši ponarejalec in slepar na obeh kontinentih. Njegova jeklena dvorana v Lincoln Streetu, Park Lane bi bila sama po sebi kriminalističen muzej, če bi le mogli prodreti v njo. Nočoi bi bili prodorili v njo, da nas dekle ni prehitelo.

— Hvala za poklon, — je dejal Hepburn smeje. — Vidim da mi v polni meri priznavate, zaslugi za sodelovanje pri tem poslu.

Colenso je razprostrl roke.

— Žal, ne vem ...

— Takoj boste vedeli, — je nadaljeval Hepburn. — Enemu vaših pajdasev sem izbil nekaj zob. To je bilo pred hišo v Park Lane. Priznam pa, da ste se mi hoteli revanžirati s kroglo iz revolverja.

Odvetnik ga je srečno pogledal.

— Gotovo se motite. Vstopil sem v hišo št. 19, Lincoln Street. Park Lane z dvema prijateljema in z detektivom. Pravite, da je nekdo streljal na vas?

— Da, in krogle so žvižgale tik mimo mene.

— Kje je bilo to?

— Na vrtu, ko smo preskakovali zid. Colenso je vstal in znova sedel. Obraz se mu je zmračil.

— Za boga, zakaj mi niste tega povedali prej? To izpreminja ves položaj.

Nekateri Nevillovi prijatelji so očividno na delu. Nekateri, mislim, ki vedo, kako važni so dokumenti v jekleni dvorani.

Obrnil se je in pogledal v peč, potem se je pa naglo obrnil k Hepburnu.

— Treba je, da ste informirani o vsem. Odkrito hočem govoriti z vami, prošim vas pa, da mi oprostite, če zamolčim nekatera imena. Posebno imeni dveh mojih klientov. Slučajno sta dobro znana, kljub temu, da nista stala v ospredju, ko sta zakrivila — hm — recimo indiskretnost. Indiskretnost, ki jo je odkopal Neville Grey čez več let.

Vedel je, da bi bila njihova eksistenca uničena, če bi prišlo vse na dan. A imel je v rokah listine, s katerimi je mogel vse dokazati.

In tako je izkoristil ženo in hčerko. Hči mi je bila samo orodje. A ona je bila v tej igri hudobni duh, verjemite mi. Bila je lepa in to ji je olajšalo posel. Lahko je reči: Ne plačajte pod nobenim pogojem denarja, da bi se aferi potlačila. Zamislite se v položaj ubogega človeka, ki ... Toda s tem se oddaljujem od aferi same. Ko mi je klient pojasnil vso zadevo: sem napravil energičen korak. Sel sem mmaravnost k mojemu prijatelju Collingsu v Scotland Yard.

Odvetnik se je nagnil naprej, ozrl se je na okno in nadaljeval:

— Collings mi je pravil, da že dolgo išče Nevilla Greya. Grey je moral to zahovati. Pobegnil je v Zedinjene države, kjer se je baje ubil pri avtomobilski nesreči.

— Pravim baje. Me razumete! Jaz seveda dvomim o njegovi smrti in mislim, da dvomi tudi policija. Neville Grey je pravi trdoživ. Srečaval sem se z njim na družabnih večerih — krepak, eleganten gospod, nedosegljiv lovov. Prva stvar, ki jo je zdal policija odkrila, je bil dolg seznam prispevkov v dobrodelne namene Krinka, duhovita zvijača! Eden njegovih pajdasev je mož, ki mu pripada fale vila — Hadley Marlow.

Odvetnik je pomembno priklimal.

— Marlowa imamo v žepu. Med nama rečeno, rešil je svojo kožo s tem, da je vse izdal. Zd ise pa, da se je ustrašil in mraknil. — Colensov glas je prešel v šepet. — Boš zato domneval, da Neville Grey še živi. Marlow je zbežal, ker se boji njegovega gneva. Boji se, da je Neville Grey zvedel, kaj je nam pravil o njem. A Grey nikoli ne odpusti.

Toda vse to je seveda stvar policije, ne moja. Colenso je skomignil z rameni. — Maj pravi interes je v jekleni dvorani v Park Lane, — da dobim in uničim listine, tisoče se mojih plentov. To je že zastarela zadeva, ta njihova indiskretnost. Policija je namignila, da jih ne bo preganjala. Toda dokazi v rokah kogarkoli, ki jih hoče izrabiti, so vražje orožje.

Sanje v hipnozi

Zanimivi poskusi na ljudeh, katerim hipnotizer naroči, kaj morajo sanjati

Kakor za mnoge druge psihološke pojave, tako so se začeli učenjaki zanimati tudi za sanje. Primitivni narodi se zatekajo k neki posebni vrsti strupa, s pomočjo katerega sladko zaspe in sanjajo o posmrtnem življenju, o svojih prednikih, o sreči in bogastvu na zemlji, o duhovih itd. Moderni raziskovalec pa prikljuje sanje s tem, da vpliva na spečega človeka. H. Werner navaja mnogo takih primerov, med katerimi so nekateri zelo zanimivi. Tako je dal n. pr. franc. raziskovalec Maury spečemu poduhati kolinsko vodo. Speči je sanjal, da je v Kairu v trgovini s parfumi in da doživlja divje pustolovščine. Nekemu drugemu spečemu je držal Maury nad obrazom razbeljeno železo. Dotični je sanjal o banditih, ki so mu žgali s tlečim ogljem noge, da bi izsilili od njega denar.

V sanjah dobe zunanji dojmi zelo hitro konkretne oblike. Hildebrandt je imel budilko, ki ga je budila. Sanjalo se mu je, da je lep zimski dan in da je obljubil udeležiti se izleta na saneh. Moral je pa dolgo čakati, da so prispele sani. Ta čas se je oblekel in pripravil na pot. Končno je sedel v saneh. Konji so potegnili in zvončki so zapeli. Cingljanje zvončkov ga je zbudilo in spoznal je, da je slišal v sanjah budilko. Sanjati je začel v hipu, ko je budilka zazvonila.

Pogosto vidimo v sanjah prizore, ki smo jih videli v hipnozi. Dr. Schrötter je ukazal hipnotiziranemu, da mora videti v prvem delu sanj vse izredno majhno, v drugem pa izredno veliko. In dotični je sanjal, da sedi v restavraciji in da ga dr. Schrötter hipnotizira. Ko se je prebudil iz hipnoze, je stal pred njim duhovnik, ki je dejal, da spada njegova duša v nebesa in da mora biti rešena iz rok dr. Schröttra. Dr. Schrötter je pa odgovoril, da je to njegova žena. Prej zleze velblod skozi šivankino uho, predno bom verjel, da je to vaša žena, je pripomnil duhovnik. Skozi šivankino uho lahko zlezem, je dejal hipnotizirani. Potegnil je iz predala veliko iglo in zlezel skozi njeno uho. Pri tem je postal pritlikavec. Hipnotizirani je prosil dr. Schröttra, naj mu da cigareto. Dal mu je ogromno cigareto in škatlico vžgalic, veliko kakor hiša. Vse to se je nanašalo na resničen dogodek. Dr. Schrötter je v restavraciji res hipnotiziral neko damo in ko so začeli gostje protestirati, je izjavil, da je njegova sestra. Dama je bila zelo majhna, a vse drugo je videl dotični v sanjah pod vplivom hipnotiziranja.

Sanje so pogosto simbolične. Dr. Schrötter je ukazal mladi dami v hipnozi, naj mu pove, kako se počuti. Dama je baš takrat zvedela, da je njen ljubček neozdravljivo bolan. Pod hipnotizerjevim vplivom se ji je sanjalo, da gre po gozdu in da je pozna jesen. Pri nji je stal nekdo, katerega pa ni poznala. Čutila je, da ji je stisnil roko, obenem je pa postala žejna. Srečala je

žuborenje potoka, toda nad njim je videla znamenje, kakršno je na stekleničkah s strupom: mrtvaška glava s prekritimi kostmi. Te sanje so bile simbol slabe volje in misli na smrt.

V sanjah vidi človek pogosto tudi izpolnjene želje. Dr. Schrötter je ukazal nekemu, naj združi v sanjah Noblovo nagrado, nočni lokal, Schwindovo sliko »Ženitovajnsko potovanje«, neko dunajsko hišo, obloženo z marmornatimi ploščami, ter svoja znanca Mayerja in poročnika H. In dotični je sanjal, da stoji pred omenjeno hišo, kemor pride Mayer, ki hoče dvigniti Noblovo nagrado za kemijo, podeljeno njegovemu bratu. Nenadoma pa stoji na trgu in vidi vojaški pogreb. Pri oknu stoji neka gospodična, ki snazi v črni obleki harlekina okno. Zavije v stransko ulico in sreča dr. Schröttra, ki nese veliko sliko »Ženitovajnsko potovanje«. Izkazalo se je, da je bil dotični ljubosumen na poročnika H., ki je ljubil dotično gospodično in zato se mu je vsaj v sanjah osvetil s tem, da mu je dal umreti in je gledal njegov pogreb.

Poskusne sanje nam nudijo vpogled v skrivnostno snovanje sil, ki družijo poslednje momente sanj v celotno sliko. Zato je proučevanje poskusnih sanj zelo važno za psihologe in psihijatre.

Imetje Viljemove sestre na dražbi

Ob številni udeležbi radovednega občinstva se je vršila v torek dopoldne v Bonnu dražba konkurzne mase bivše pruske princeze Viktorije, poročene z znanim ruskim emigrantom Zubkovim. Dražbe se je udeležilo mnogo inozemskih novinarjev in zastopnikov raznih tvrdk. Zanimanje za imetje Viljemove sestre ni bilo posebno veliko. Dopoldne so iztržili kamo 53.000 mark. Zelo dragocene predmete so prodajali po smešno nizkih cenah, dočim so cenili manj vredne, na katerih je pa bil grb, zelo visoko. Dražbe se je udeležilo 400 interesentov.

Zelo dragocena baročna skleda iz čistega srebra, težka 3,5 kg, je bila prodana za 6000 mark, čeprav so jo cenili na 20.000. Druga dragocena skleda iz 18. stoletja je bila prodana za 3200 mark. Pač pa so prodali navadno posodo za maslo, okrašeno z grbom, za 1.050 mark. Srebrn model spomenika cesarja Friderika so morali določno ponuditi, predno se je našel kupec, ki ga je kupil za 110 mark. Najdragocenejši del vse zbirke, srebrn japonski pribor, težak 22 kg, katerega je podaril cesar Viljem I. cesarici za srebrno poroko, je bil prodan za 7000 mark. Najlepše stvari so že prodane in jasno je, da bo izkupiček kril le neznamen del dolgov bivše pruske princeze.

Kdor ima šolsko deco in želi od nje vztrajnega učenca, naj nudi otroku navdve praktično novo

otroško pisalno mizico

katera je vporabljava od 6. do 18. leta in ki prisili otroka k pravilnemu držanju telesa, nog in rok, ter mu obenem nudi vso komodnost. Mizica, ki je tudi shramba za šolske potrebščine, izdeluje

IGNAC REPŠE

tvornica in zaloga pohištva

Ljubljana, Dvorni trg 1.

Ocarinjenje

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, carinski posrednik. LJUBLJANA, Masarykova cesta št. 9 (nasproti carinarnici). Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

Zahvala.

Za številne pismene in ustne izraze iskrenega sočutja ob izgubi naše srčno ljubljenе mame in stare mame, gospe

Josipine Jahn

se tem potom vsem najsrčneje zahvaljujem.

Dolžnost nas veže, zahvaliti se tudi vsem darovalcem krasnega cvetja in venčev in končno vsem onim, ki so našo preblago pokojnico v tako častnem številu spremili v prerani grob.

V Ljubljani, dne 18. oktobra 1929.

Zahjuči ostali.

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5.—

Trgovsko hišo

dvonadstropno s tremi trgovinami in mesarijo, na vogalu centra mesta Celovec (Klagenfurt) prodam. — Tudi zamenjam za večje posestvo, po možnosti z gostilno in mesarijo v Sloveniji. — Informacije daj Ivan Magdalenc, Rače pri Mariboru. 2232

Pohištvo

še dobro ohranjeno (2 mizi, stoli itd.) prodam zaradi selitve. Gorupova ulica št. 3, pritličje, levo, od pol 2. do 4. popoldne. 2230

Krojaškega pomočnika

dobro izvežbanega v velikem delu, sprejme takoj Franc Vipavc, krojaštvo, Zagorje ob Savi. 2233

Stanovanje

2-3 sob, sobe za služkinjo, kuhinjo in vsi pritlikinami ščem s 1 novembrom v sredi ali blizu centra mesta. Ponudbe na oglasni oddelci »Jutra« pod šifro »Soliden plačnik«. 2202

Belega krompirja

več vagonov nudi po najnižji ceni Zveza agrarnih zajednic v Dolni Lendavi. 2231

Na obroke

kupite po originalnih cenah vse predmete, ako se obrnete na Kredično zadrugo detajlnih trgovcev, Ljubljana, Cigaletova ul. 1. 80/L. 2224

Sadno drevje

vseh oblik in vrst, vrtnice konfere, perene, okrasno grmičevje, vrba žalufka, clematis, dahlie, liguster da najlepše žive meje in drugo. Cenik brezplačno. M. Podlogar, drevničar in vrtnar Dobrna pri Celju. 2121

Krasne kodre

neomejeno trajne pri vlažnem zraku ali potanju dosežejo dame in gospodje brez škari kodralke s HELA KODRALOM. Tudi najlepši bubikopi se polepsa s Helo, ker je nepotrebna vsaka ondulacija. Velik prihranek na času in denarju. Pospešuje rast las. Vaša podoba Vas bo iznenadila. Takoi po vporabi obilo onduliranih kodrov, krasne frizure. Mnogo zahvalnic. Posebno gledališke umetnice so polne hvale. Cena Din 12.— (3 steklenice Din 28). 2180

Dr. Nik. Kemény. Košice, poštni predal 12/232 (ČSR).

Naša naklada stalno narašča!

„Slovenski Narod“

izhaja dnevno v 12.000 izvodih ter je najbolj priljubljen in razširjen popoldnevnik v Sloveniji.

inserterati

v „Slov. Narodu“ vedno večji

uspeh!

Prepričajte se sami!

L. Mikuš

LJUBLJANA Mestn. trg 15

prilporeča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnjo palic. Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Original LUTZ' peči

peči Monolit in Ekonomia

Velika zaloga!

Ing. GUZELJ

Ljubljana VII.

Sv. Jerneja c. 5. — Tel. 3252

Makulturni papir

kg à Din 4.—

oročaja urava „Slov. Naroda“